

No.24 September 2000

Het Knoope

SANDA / GOTTLAND 1050 AD

Knauwertje

Van De Redactie

Dur is een tiet van kommen en dur is een tiet van gaan.

De tiet van gaan is noe gekomen.

Boer Clinton over zijn niet-geprolongeerde presidentschap.
en zijn ervaringen met de boezem van Monica Lewinsky

Goed nieuws en slecht nieuws. Het goede nieuws is tegelijk het slechte nieuws, omdat het een onheilstijding is voor sommigen maar weer reden tot het ontsteken der vreugdesvuren voor anderen. We zullen even de zure knoop moeten doorhakken, maar, diepe zucht, ik houd met het KK-gedoe op. Waarom ik dat besloten heb? Er zijn een aantal redenen. Een ervan is tijd. Tijd is iets dat ik niet heb en ik zie ook geen mogelijkheid om via omprioritering tijd te maken. Als ik dat wel zou doen, dan kwam KK waarschijnlijk onderaan de lijst. Waarom heeft KK dan zo'n lage prioriteit in mijn knopenleggers leven gekregen? Nou, niet zomaar en ook niet zomaar opeens. Zoals bekend heb ik in de zomer van 1996 een paar voelhorens uitgestoken om te zien hoe haalbaar een bindmiddel voor knoperds in het Nederlandstalige gebied zou zijn. Vandaag, bijna 5 jaar later, is het aan mij de beurt om te konkluderen dat dat geen haalbare kaart is. Jazeker, ik kan mijn blaadje nog jaren vol blijven schrijven met dingetjes die mij boeien en binden, maar wat schiet ik daar mee op? Er is nog zo ontzettend veel over knopen te ontdekken. Daarom wil ik zelf wel weer eens een knoopprijs afmaken of wat nieuw onderzoek oppakken. Met andere woorden, ik blijf nog wel met knoopjes spelen, maar je zult me niet meer horen. Daarentegen geef ik uiteraard graag aan eenieder de ruimte, die ook eens wil proberen om een knopersgroep bijeen te houden. Ik denk echter niet dat er veel zullen zijn die het blaadje (en de site die per 1 november opgedoekt wordt) in leven zouden willen proberen te houden, maar mijn steun heb je. Ja, het is helaas zo, dat er bij deze wederom een initiatief om de knopoleggie in een groter verband levende te houden, om zeep gaat, maar wie geeft daar nou wat om? Heb ik wat van het KK-avontuur geleerd? Jeps, doe vooral geen moeite om knoopjes te promoten.

Slecht nieuws komt nooit alleen. Zo hoorde ik, net nadat KK23 uitkwam, dat Martin de Rijk uit Dordrecht op zondag 25 juni plotseling overleden is. Martin was nog niet zo lang lid van het knopersklupje rond Ineke de Kok en was nog korter lid van *Het Knoopeknauwertje*. Ik heb Martin nooit persoonlijk ontmoet, maar heb wel begrepen dat hij een enthousiast knopenlegger was.

Zo, na al dat slechte nieuws, misschien een andere insteek: totdat in december het laatste der Knoopeknauwers verschijnt, heb je hier alvast wat knopen...

Knoop ze!

Pieter. —

De Slack-line Bend En Zijn Aangetrouwde Familie (Van Het Een Komt Het Ander)

Zit ik op een dag door een Japans knopenboek [2, p49] te bladeren en ontmoet ik twee vage verankeringssteekjes die een in het Engels vertaalde naam dragen: "*Slack-line Bend*" (Fig.1-2). Ik vond ze wel grappig en meende ze te herkennen als zijnde de Brouwsels van Bushby uit KK12 p5.(Fig.3-4) Helaas waren ze dat niet, dus vraag je je af welke het dan wel zijn? Gauw genoeg vond ik in de bibliografie van het Japanse boek dat een van de Engelstalige bronnen *The Ashley Book of Knots* was. Daarin vond ik beide knoopjes [1, p266, #1468-69].

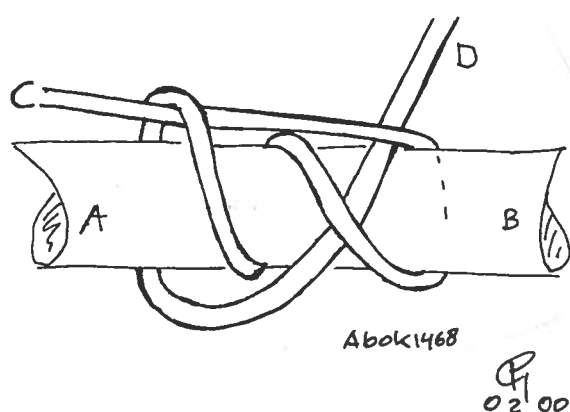

Fig.1

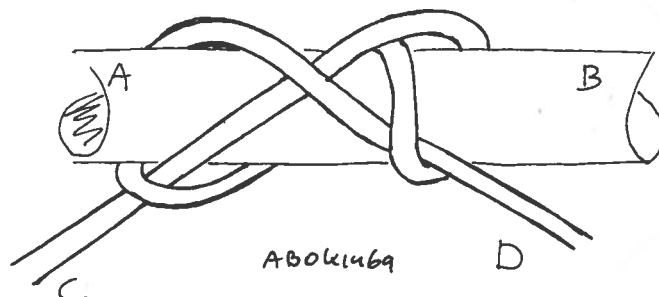

Fig.2

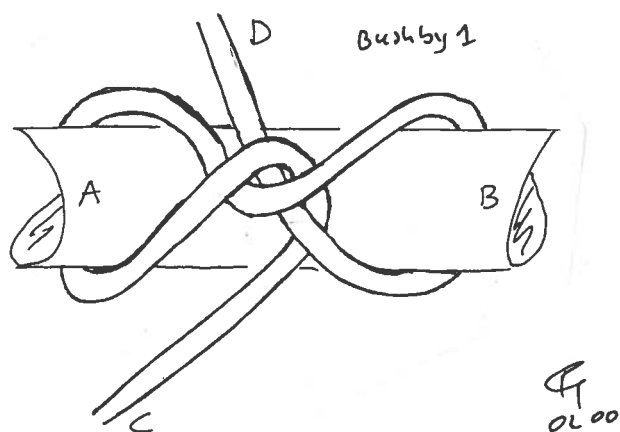

Fig.3

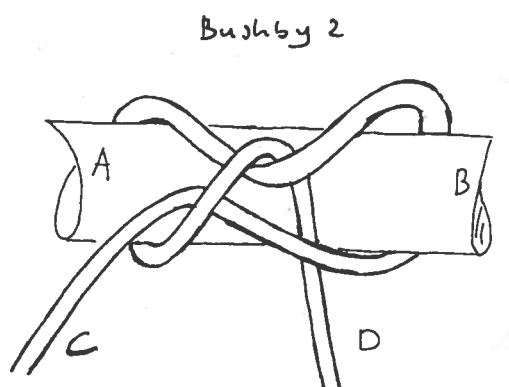

Fig.4

Ondertussen had een van mijn knoop-kopiën zich in een vreemde kronkel gelegd en ik dacht even die knoop terug in vorm te trekken. Natuurlijk trok ik aan de verkeerde einden en prompt kapseizt het ding in een andere verankeringssteek. Toen dacht ik, hmmm, dat kun je natuurlijk ook met die dingen van Bushby. En ja hoor! Voordat ik wist wat er gebeurt was stond ik daar met 8 in plaats van 4 verankeringssteken (Fig.5-12)

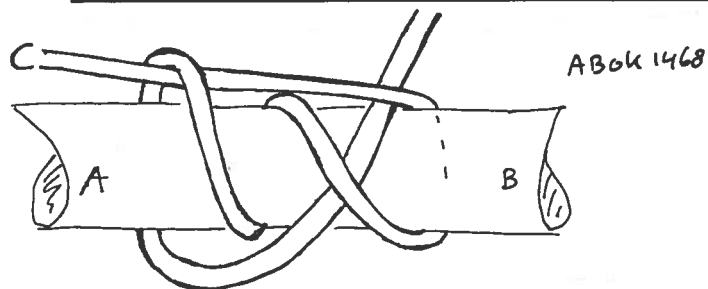

Fig.5

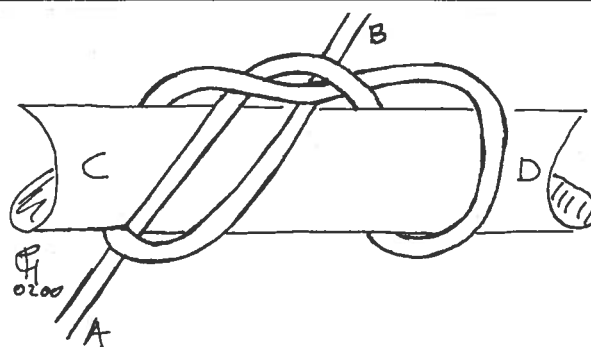

Fig.6

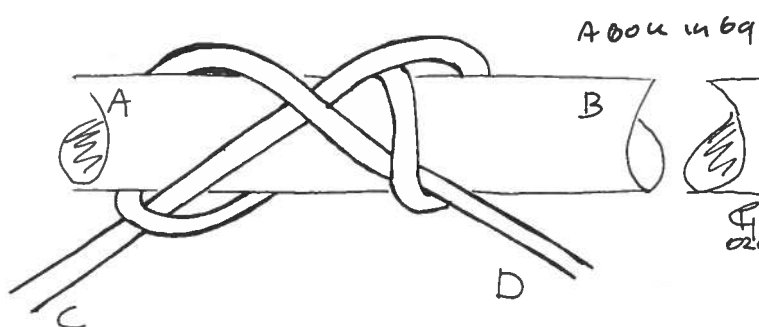

Fig.7

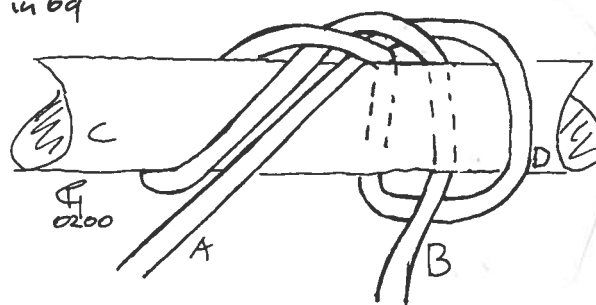

Fig.8

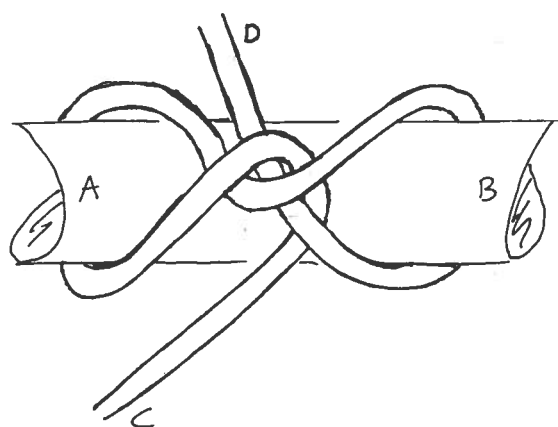

Fig.9

Bushby 1

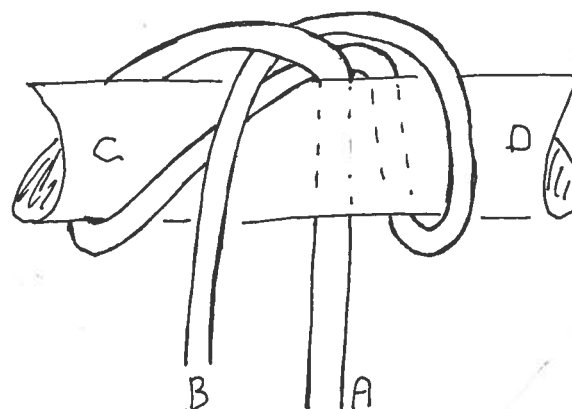

Fig.10

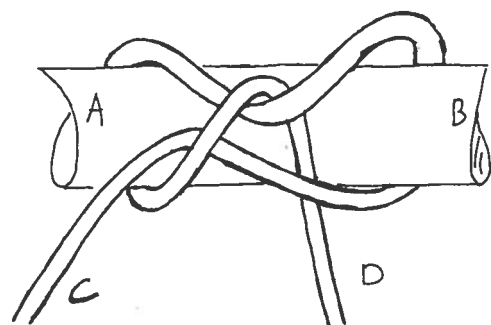

Fig.11

Bushby 2

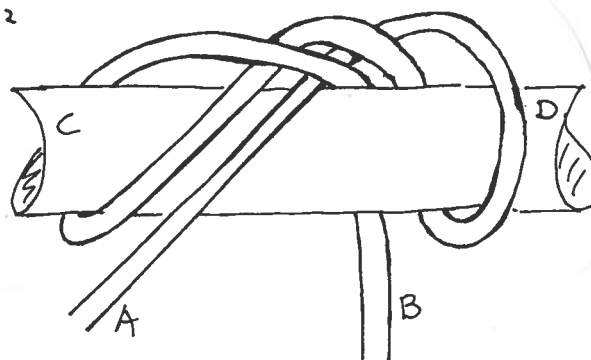
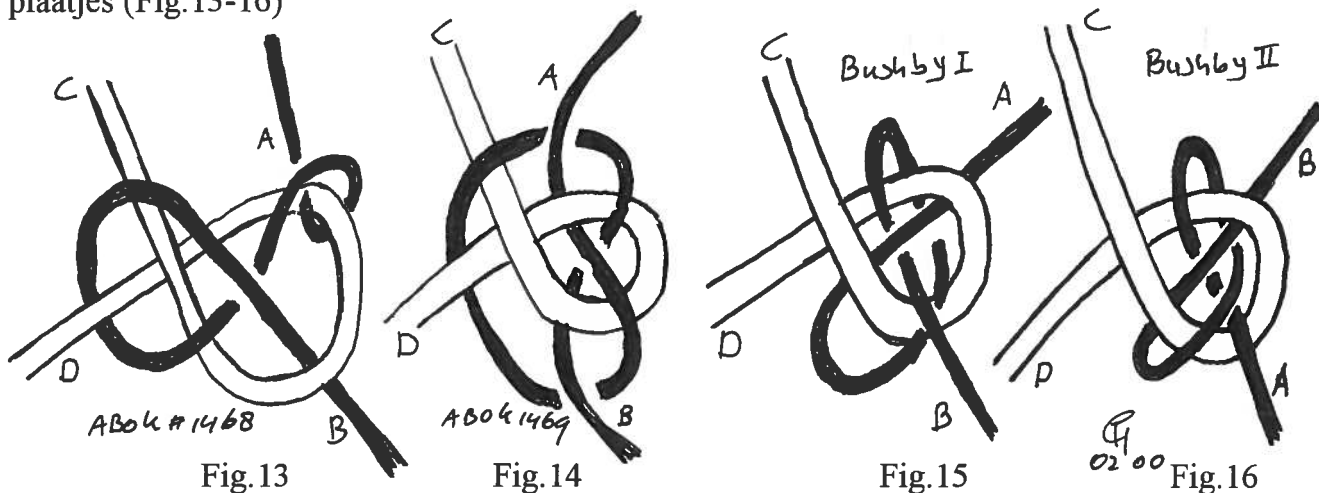

Fig.12

Ik was ondertussen natuurlijk wel getroffen door het feit dat deze verzamelingen beiden iets aparts konden. Bovendien had ik niet voor niets mijn eerste idee gehad dat die Japanse verankeringssteken op een of andere manier met die van Bushby overeenkwamen, dat ze daarnaast ook als verbindingssteek konden fungeren en zo, dus ging ik verder op zoek. Ik legde de structuur van de 4 oorspronkelijke verankeringssteken plat en kreeg onderstaande 4 plaatjes (Fig.13-16)

In twee van de vier gevallen is de structuur eenvoudig te herleiden tot wat je hieronder ziet (Fig.17). Ook wel te verkrijgen door een stukje kruisplating te maken als je met 2 strengen begint. Ondertussen had ik in Hjalmar Ohrvall zijn boek nog zo'n knoopje gevonden [3, p108] en Charles Warner had in KK12 zijn *Reciprocal Crossing Knot* genoemd, die er ook iets mee van doen heeft [4,p136, #324]. Kortom, er moest dus een bepaalde (grotere) verzameling zijn waarin alle structuren, die op Fig.17 gebaseerd waren, voorkwamen. Hoe die te vinden? Nou, eenvoudig.

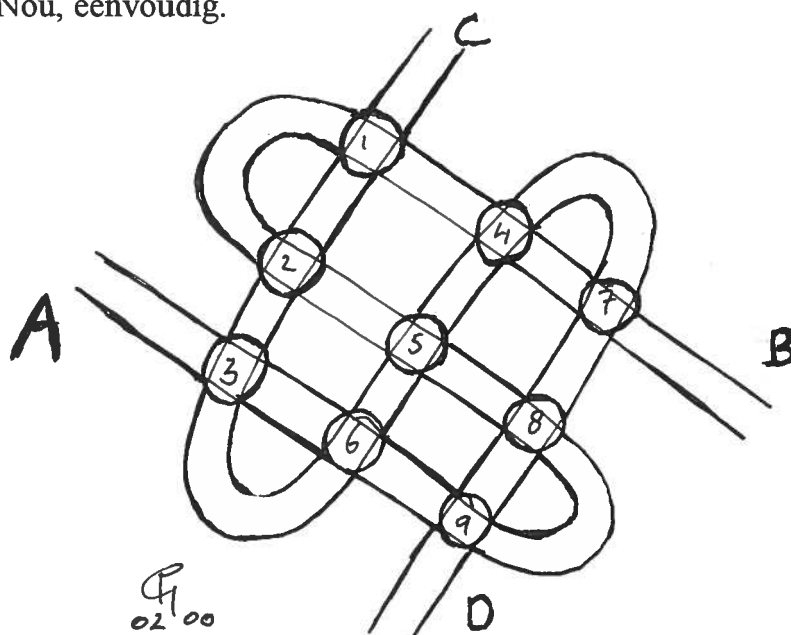

Fig.17

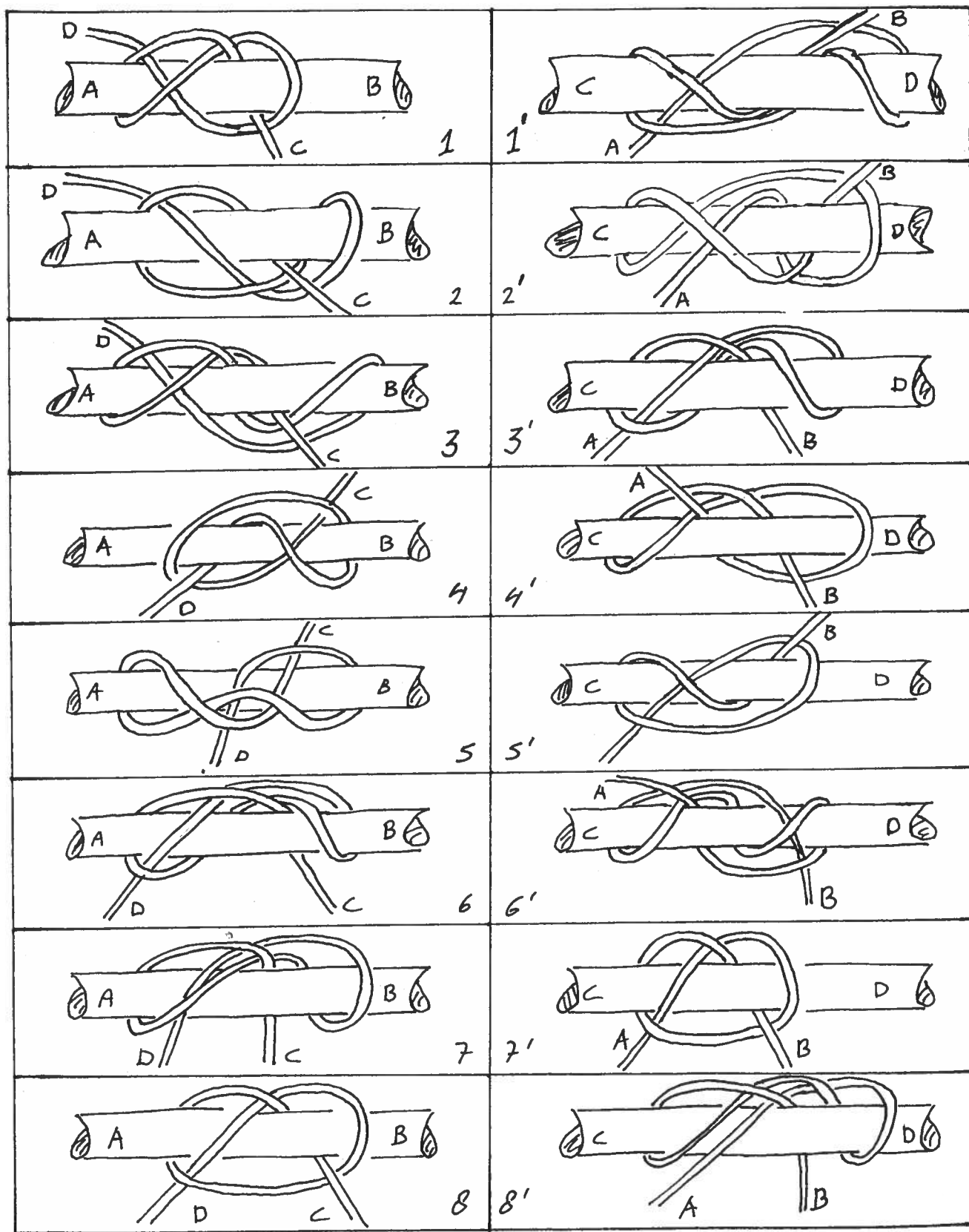
Er zijn in de structuur van Fig.17 negen kruisingen, maar een hoop ervan zijn gegeven, doordat je met een bepaalde structuur moet eindigen. Er blijven feitelijk maar vijf vrije kruisingen over als je knoopjes á la de Brouwsels du Bushby wilt hebben. Met andere woorden er zijn slechts 32 mogelijke kandidaten. Die zijn op de volgende pagina in Fig.18 weergegeven. De vraag: "hoe zien de bijbehorende verankeringssteken er dan uit?" ligt nou voor het oprapen. Om die 64 structuren weer te geven hebben we 32 plaatjes nodig. Waarom? Omdat iedere structuur uit Fig.18 aanleiding geeft tot 2 verankeringssteken, maar de helft van de structuren uit Fig.18 is het spiegelbeeld van de andere helft. Kortom we hebben dus nog een tweetal figuren nodig voor onze 32 verankeringssteken (Fig.19-20). Voor de bijbehorende lusknopen moet je zelf maar een dag of wat tekenwerk uittrekken, maar je zult bekende en minder bekende lussteken ontmoeten.

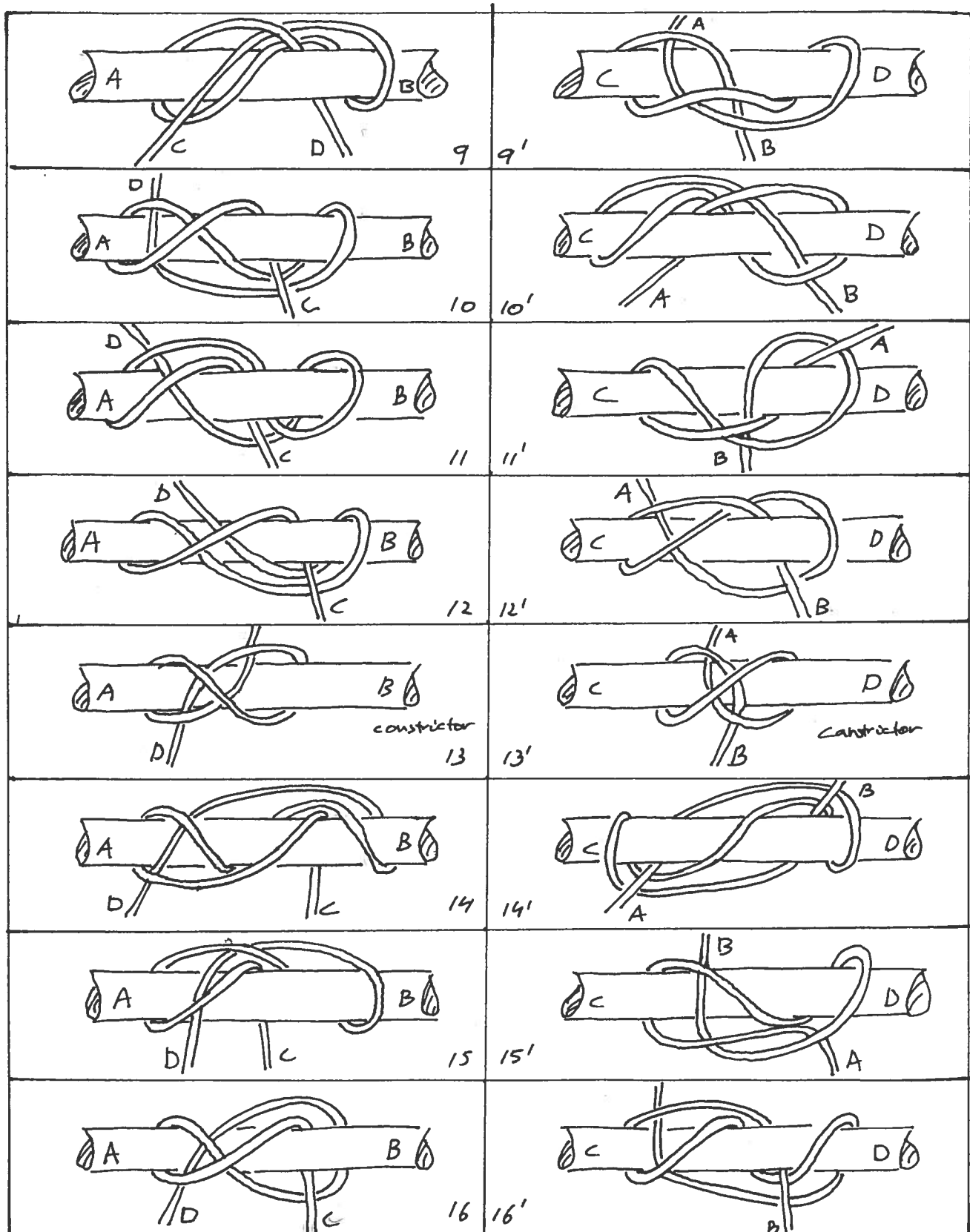
Hoewel ik deze knopen oorspronkelijk als verankeringssteek heb ontmoet vind ik ze beter functioneren (in sommige gevallen) als verbindingsteek, die het vooral moet hebben van zijn sterke neiging tot deformatie. Zoiets noemt Clifford Ashley ook bij zijn Slack-line Bends.

Wat me uit dit gespeel opvalt is dat bepaalde structuren vaak in meerdere, heel verschillende toepassingen, voor kunnen komen. Nou hebben we dit fenomeen in *Het Knooeknauwertje* al meerdere malen belicht, vooral met de artikelen in de reeks "*Knoop X en zijn Vriendjes*". Zo blijken verbindingsteken en verankeringssteken soms, door eenvoudige kapseiz operaties, aan elkaar equivalent. De manier waarop schijnbaar heel verschillende knopen dan aan elkaar gekoppeld kunnen worden, geeft een indruk in de complexiteit van het classificatie probleem der knopen. Alleen jammer dat Ashley's Slack-line Bends niet direct in onze serie passen,.... zijn ze dus voorlopig maar aangetrouwde familie!

Bibliografie

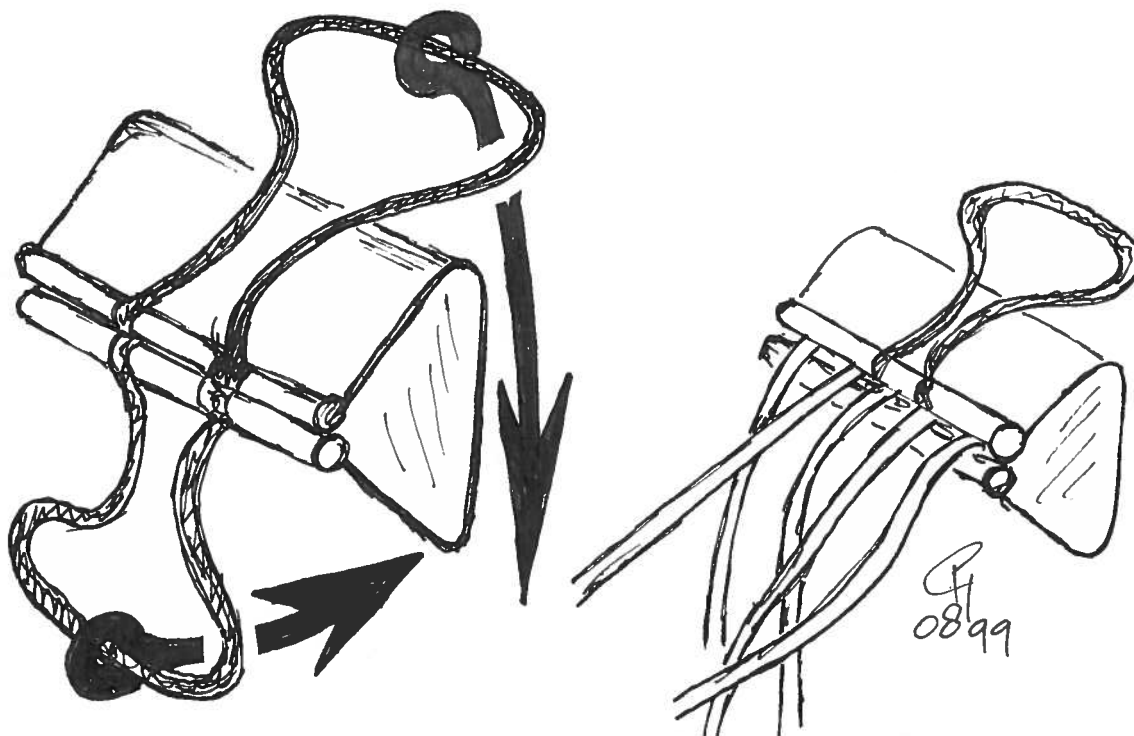
- [1] Clifford Warren **Ashley**: *The Ashley Book of Knots*, Doubleday, New York, 1944. Faber and Faber London 1977
ISBN 0 571 0965 9 X.
- [2] Hiroshi **Nakazawa**: *Musubi No Zukan*, (The picture book of knots), Tokyo 1979, ISBN 3-065-1101-4922, Part 1.
- [3] Hjalmar **Ohrval**: *Om Knutar*, Bonniers, Stockholm 1916.
- [4] Charles **Warner**: *A fresh approach to knotting and ropeworking*, privately published Picton, NSW, australia 1992, ISBN 0-9592036-3X

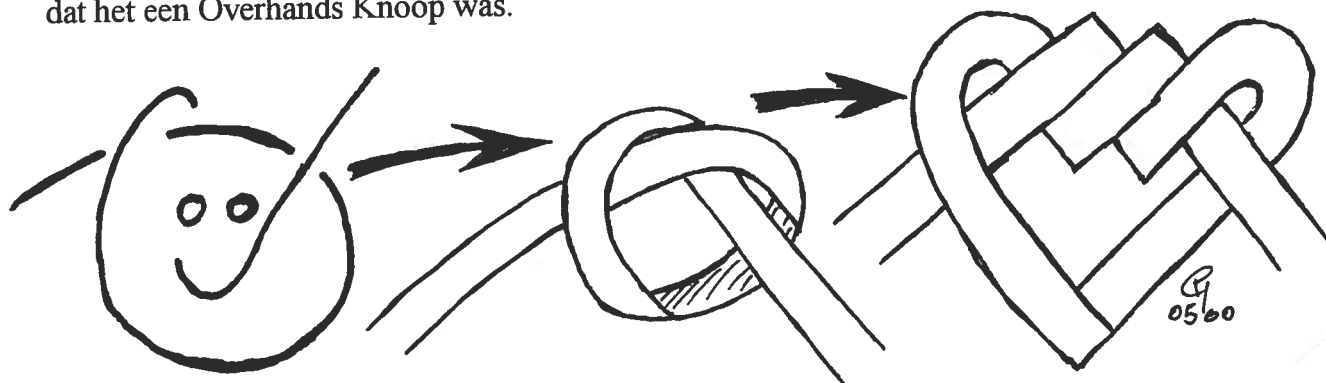
Als Je Tijdens Kantooruren Even Wilt Vlechten.....

Enige tijd geleden stond ik met een pak papier van een of ander ziek computerprogramma, dat niet van mij was overigens, maar dat als interessant detail terzijde, en wilde dat even aan elkaar nieten. Dat ging natuurlijk voor geen meter. Op zoek in de postkamer van het bedrijf, waar ik toevallig was, vond ik een klem om de stapel bij elkaar te kunnen houden terwijl ik er met mijn rode stift doorheen kraste. Die klem was een eenvoudig gebogen stukje staal met twee hendeltjes. In de figuren hieronder kun je zien hoe het gebruikt wordt. Het spreekt voor zich dat het ook een handig dingetje is om even een paar touwtjes vast te klemmen tijdens het vlechten.

De Liefdes Knoop Op Een Andere Manier

Toevallig loop ik een kantoor binnen en zie daar aan de muur een moderne vertolking van de eeuwenoude Liefdes Knoop hangen. Hoe het ding gemaakt werd liet zich gauw raden toen ik zag dat het een Overhands Knoop was.

Het Xaviera Knoopje

Een Poetend Gaucho-achtig Interweefsel

Een Bijna-Gebalanceerde 3/5 Op Een 8/5

Als je een Gaucho weefsel bestudeert zie je dat er een even aantal banen, met elk een vast aantal kruisingen, voorkomt. Dat betekent voor het partental van je onderliggende Reguliere Knoop dat ie altijd (een even aantal + 1) is. Met andere woorden: altijd een oneven aantal. Hoe zit het nou als je een eenvoudig 2-pass Gaucho-achtig dingetje neemt, zeg met 4 banen, en je langs de middelste twee banen wat meer kruisingen wilt leggen? Ken dat? Denk er maar eens over na voordat je verder leest. Ik wacht wel even.

Zonder vals spelen is het onmogelijk. De redenen zijn als volgt: je hebt langs het midden van je knoop twee banen met een vast aantal kruisingen. Dat geeft een even aantal kruisingen. Het interweefsel zorgt er bovendien voor dat je een even aantal parten hebt waarop die twee banen moeten wonen. Dat kan dus niet, omdat een even aantal kruisingen alleen maar op een oneven aantal parten past...(en omgekeerd). Als je zoiets dus echt ambiëert moet je *poeten*, zoals ze valsspelen in Zeeuws-vlaanderen noemen. Dat gaan we nou dus doen, want het Xaviera Knoopje, geeft een leuk effect, maar is onder water niet helemaal kosher. Waarom het knoopje overigens Xaviera heet moge duidelijk zijn. Ik zocht een meiden naam die met een "A" eindigt en die we nog niet gehad hebben. Heeft dus niets met Xaviera Hollander te maken, zoals sommige zieke geesten al voorgesteld hebben, bah!

Om een Xaviera Knoopje te maken moeten we eerst een hele simple bijna-2-pass Gaucho basis hebben. Dat wil zeggen we leggen een kodering op een 8 strengig Regulier raster van 5 bochten, dat van links naar rechts de volgende kruisingen kent: / / \ \ / \ \. Zoals je ziet gaat het in de derde band van links een beetje mis (kruising 6 is niet wat je zou verwachten). Dat is opzettelijk. Het algoritme voor een dusdanig gekodeerde Reguliere Knoop is als volgt:

1. L → R: Free
 2: R → L: o
 3: L → R: o
 4: R → L: 2o - u
 5: L → R: 2o - u

6: R → L: 3o - u
 7: L → R: o - u - o - u
 8: R → L: 4o - 2u
 9: L → R: 2o - u - o - 2u
 10: R → L: 2o - u - 2o - 2u

In de figuren 5-8 zie je hoe je, na de gong, in de tweede ronde tekeer kunt gaan. Het interweefsel (Fig.5-8) bestaat eveneens uit 10 half-cycles en wordt gegeven door:

11. L→R: u - 2o

12. R→L: u - 2o

13. L→R: u - 2o

14. R→L: u - 3o

15. L→R: u - 3o

16. R→L: u - 3o

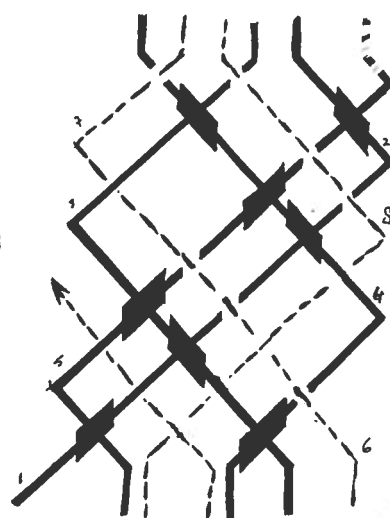
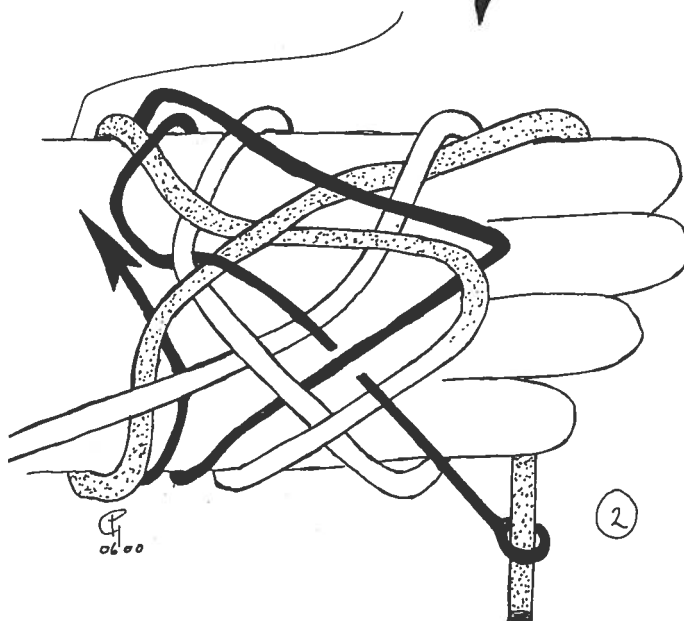
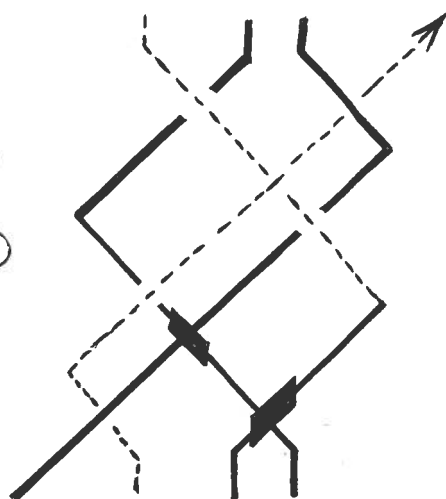
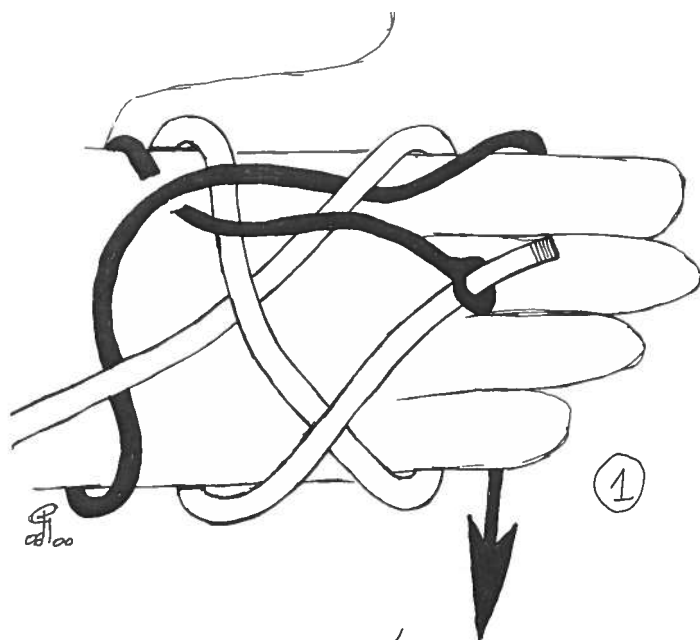
17. L→R: u - 3o

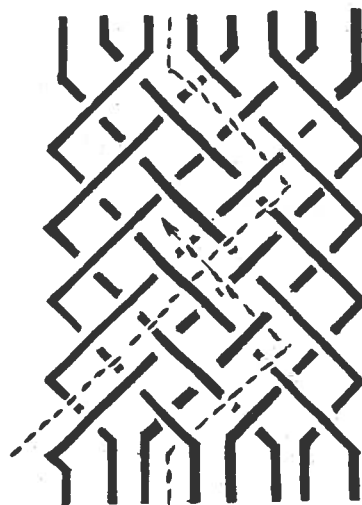
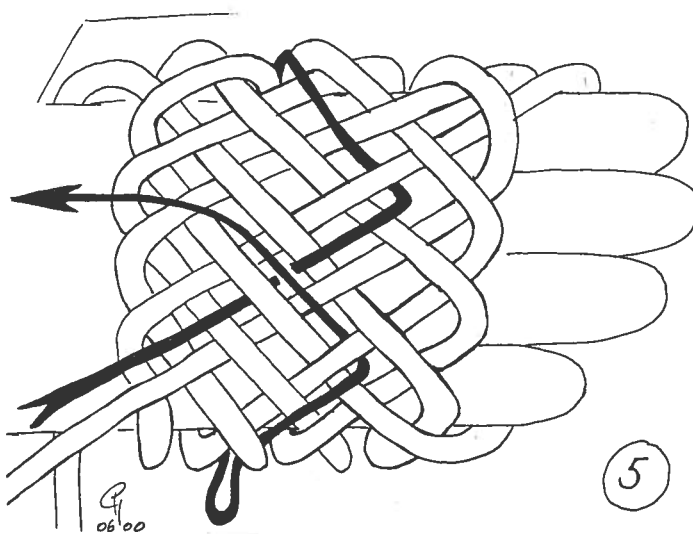
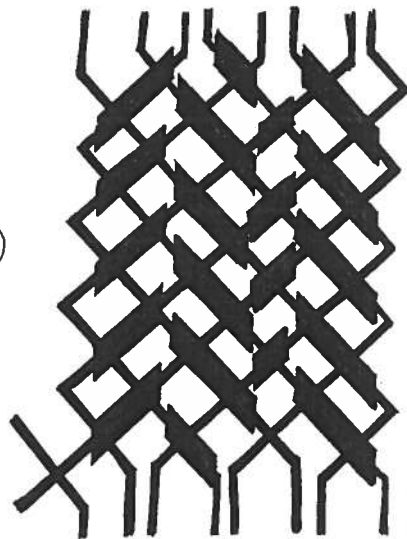
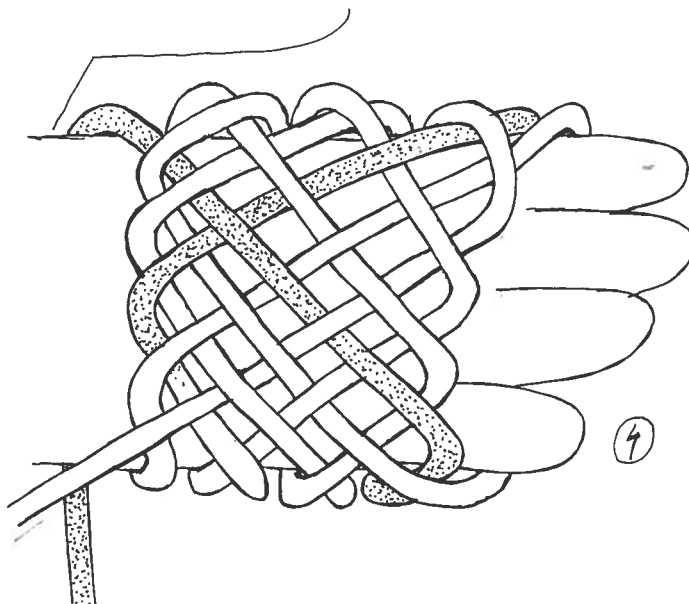
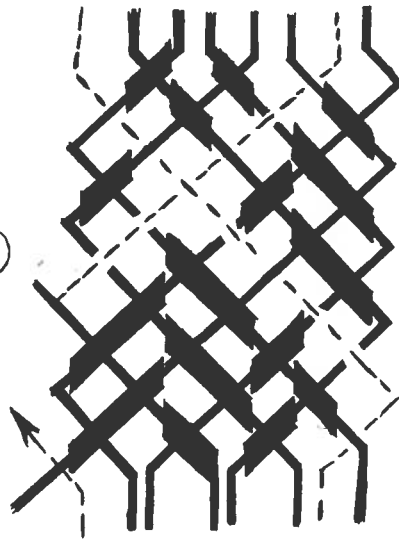
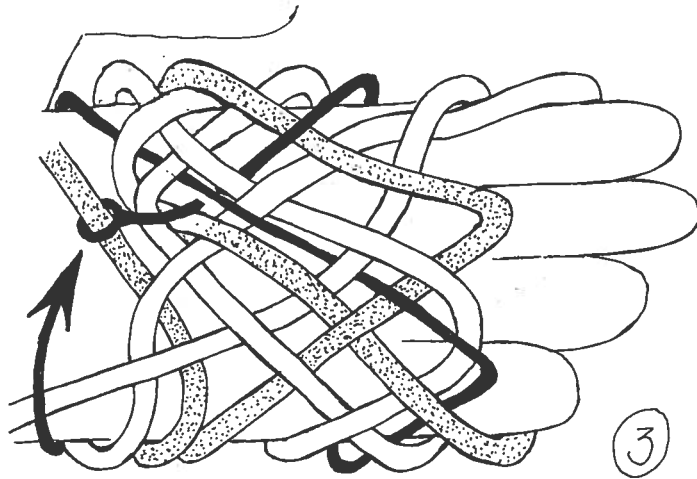
18. R→L: 2u - 3o

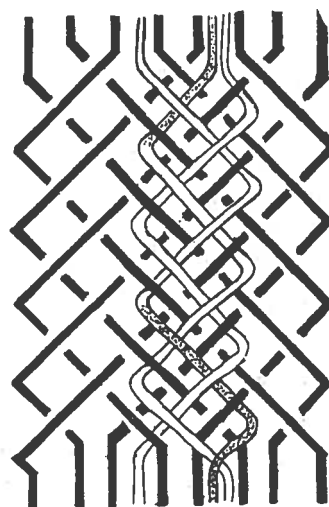
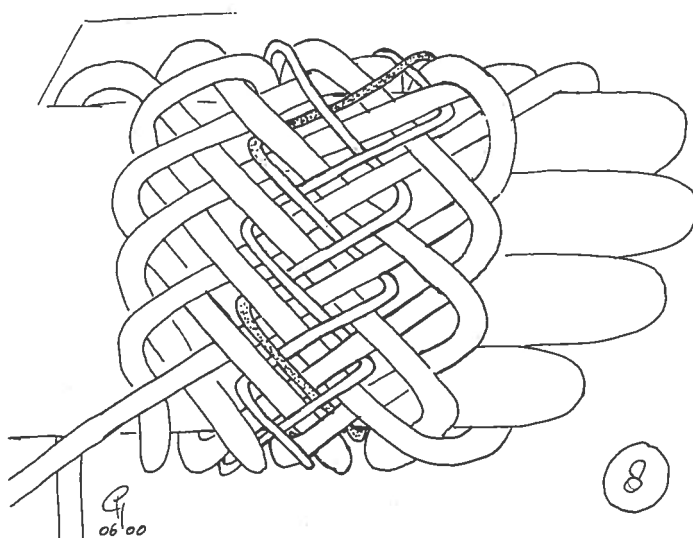
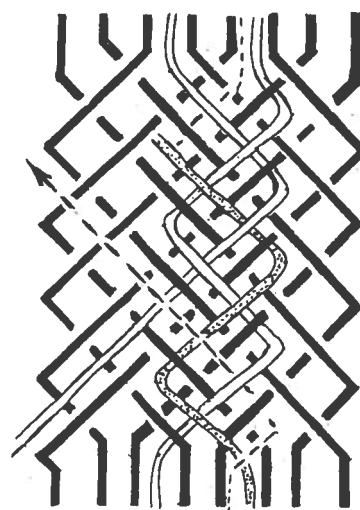
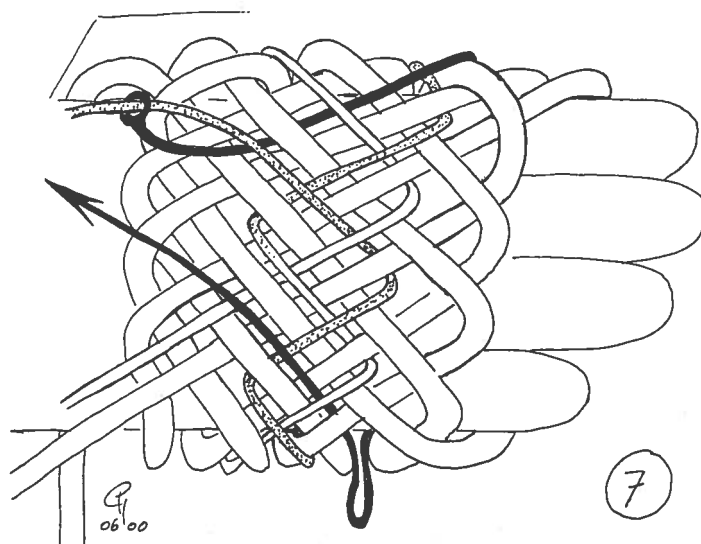
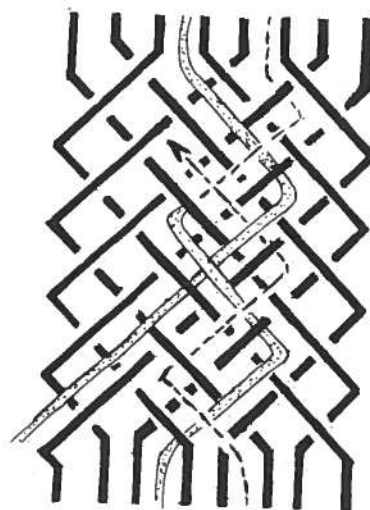
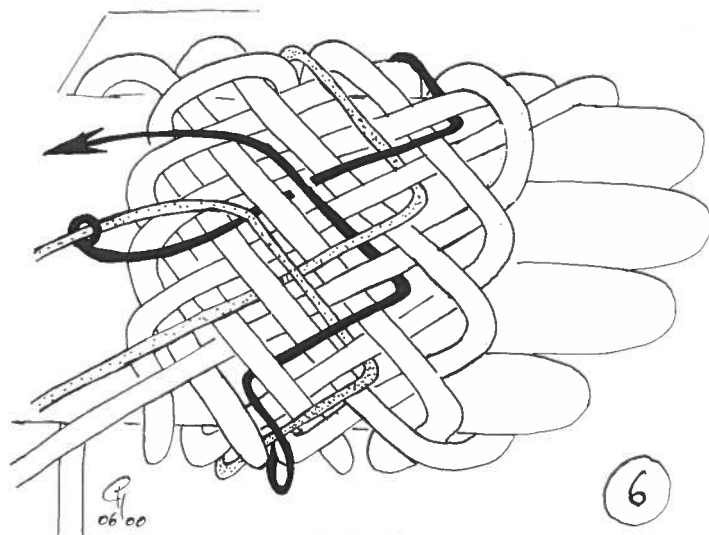
19. L→R: 2u - 3o

10. R→L: 2u - 3o

Let op wat er met de kodering is gebeurd. Het lijkt allemaal wel paais en vree aan den waterkant, maar stille wateren hebben diepe gronden en daarin wordt er hard gepoet.....

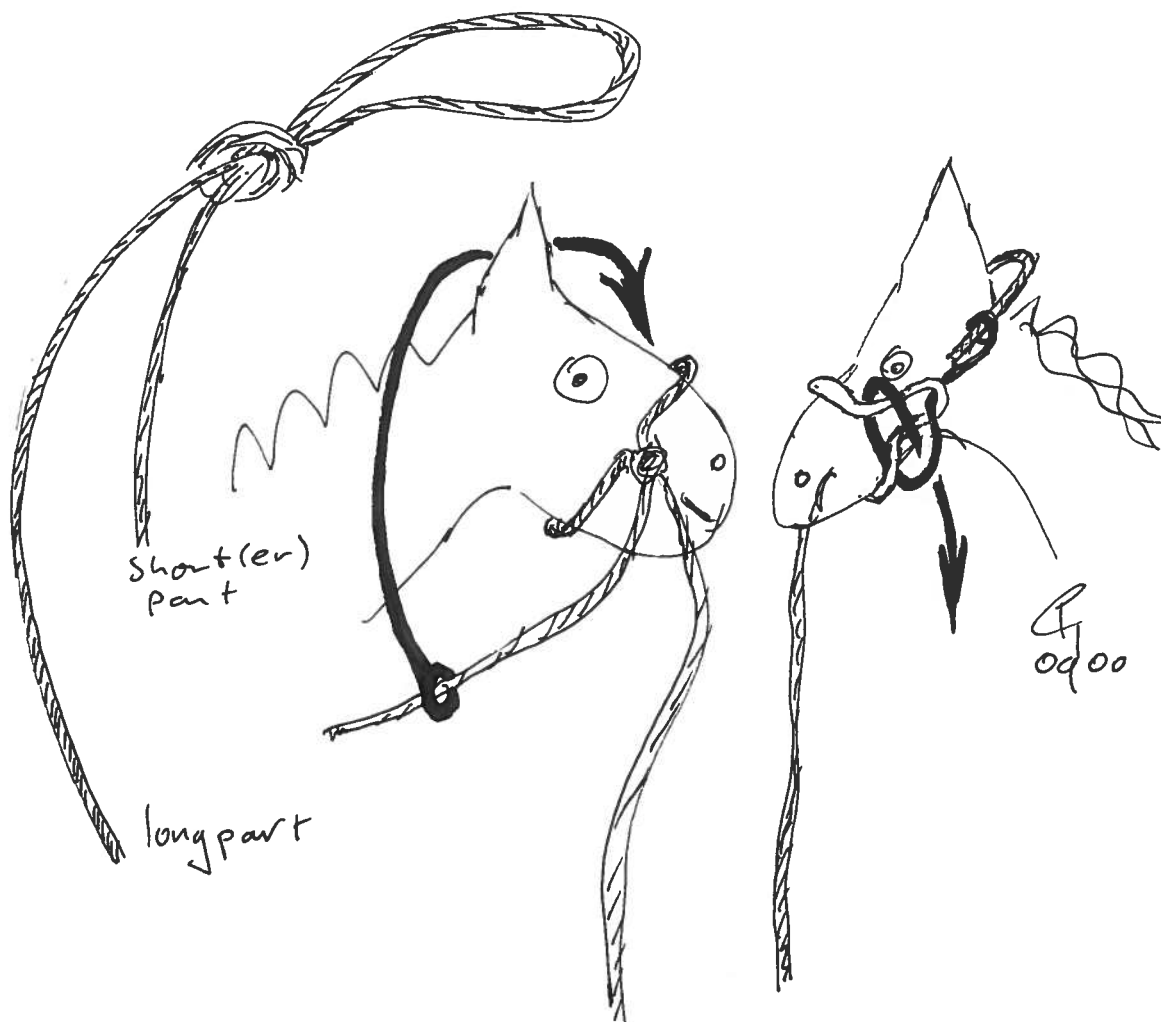

Een Paardehalster Van De Faröer Eilanden Cowboys Op Zeebenen

Ooit ben ik eens begonnen aan een boek over knopen in de Noord-Atlantische Oceaan. Ik verbleef toen op de Faröer Eilanden, ergens tussen Schotland en IJsland in, maar kwam er gauw genoeg achter dat die woest kolkende oceaan rond de archipel geen garantie was voor het vinden van "zeemansknopen". Feitelijk vond ik veel spannender knopen (met de daarbij horende anekdotes) op de boerderijtjes, die als van de steile bergen afgegleden monopolie huisjes, omgeven door schapen en kleine ponnies, daar het landschap sieren. Afijn, ik heb daar dus stad en boerderij afgereisd om met mensen over knopen te praten en leerde dat er sterke sociologische verbanden bestaan tussen groepen knopenleggers. Zo zijn er zomervissers en winterboeren, die allerlei oude Viking tradities in ere houden. Niet alleen op knoopgebied. Een van de meest markante staaltjes die ik in dat kader ontmoet heb betrof een paardehalster dat van een enkel touwtje gemaakt werd.

Volgens boer Páll Dálsgard uit Skálavík op Sandoy heet het ding een *báksl*. Men make een grote Overhands Lus Knoop en hange die om de snoet, nee sorry hoor Douwe Jan, *het hoofd* van het paard. Aan de andere kant zette men een van de werkende enden vast met een Schoot Steek. Van een gerenommeerd paardenexpert uit Horst, van wie ik de naam niet noem, omdat ik die (a) reeds genoemd heb, en (b) niet in herhaling wens te vallen, omdat het Douwe Jan de Jong betreft, heb ik begrepen dat men aldus een uiterst functioneel paardehalster heeft. Nou ja, op dat gebied kunnen ze me alles wijsmaken. Van paarden weet ik alleen dat hun staart niet aan de voorkant zit en dat sinterklaas er een heeft (een paard, dus...).

Het Diana Knoopje

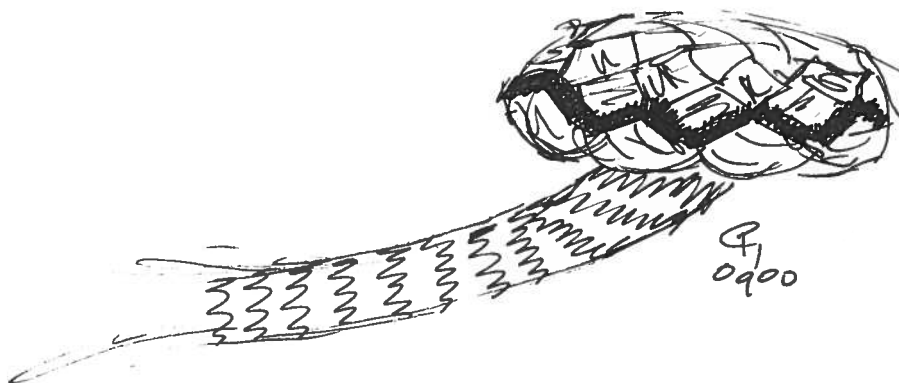
Hoe Theorie Soms Je Leven Kan Vergallen

Pull out and take your fid with you!

De vrouw van knoperd Gerry Moore,
net voor zijn echtscheiding

Als je knopen bindt heb je alle tijd van de wereld om eens rustig na te denken waar je feitelijk mee bezig bent. Een van die gedachten die me wel eens bezig hield ging over de ongelooflijke hoeveelheid tijd die je kunt verdoen als je op zoek bent naar de juiste knoop om je huidige kunstwerk te voltooien. Als je een beetje knopenlegger bent, dan heb je natuurlijk al een uitgebreid archief van knoopsels die je in het verleden ooit eens gemaakt hebt en die je in een handomdraai kunt modifieren om de tekortkomingen, die het gebruik in je huidige project heeft, te omzeilen. Alle knoperds die ik ken hebben daar zo hun eigen truckendoos voor. Maar is het je wel eens opgevallen wat nou de eigenlijke reden is dat je knopen tekort schieten? Dat je zoveel tijd kunt verdoen met zoeken? Theorie, toch?

Als kundig knoperd kun je natuurlijk een Turks Knoopje dat net te kort is wel een beetje verlengen, of verbreden als dat het geval moet zijn. Je kunt dat doen door bijv. een rasterdiagram uit te breiden, maar vaak loop je dan tegen andere problemen op. Opeens blijkt je knoopje niet meer enkelstrengig te zijn, of die allemachtige mooie kodering is naar de filatelisten en krijg je met geen geweld te pas gemaakt, tenzij je er een 87-pass hoelambahdoelah ding van maakt, waar je weer net niet genoeg spelden voor hebt.... en zo gaat de ellende maar door. Nouja, dat hoort zo, want knopenleggen is ook onderhevig aan de wet van behoud van ellende. Maar als je een klein beetje technisch onderlegt bent en je vermoedt dat er zoiets bestaat als theorie, dan kun je vaak succesvol een ander perspectief toepassen. Je maakt gewoon de knopen die het beste passen. Jaja, hoor ik je al verzuchten, maar ik heb al die rasterdiagrammen niet Nee, die had ik ook niet toen ik als 13- of 14 jarige een 19 parterige 17 bochterik om de helmstok van de zeilboot van een kennis bakte, maar ik wist wel dat als 1) het patroon een beetje egaal en netjes om die roerpin moest komen, ik precies 17 bochten nodig had. Een ding met 34 parten was wat teveel van het goede, dus na wat zoeken ontdekte ik dat ik een enkelstrengige knoop met 19 parten kon maken. Ik ontdekte ook hoe je eenvoudig rasterachtige diagrammen kunt tekenen waarop je die knopen kon maken (en nog veel meer). Maar doordat je wat theoretische grondbeginselen vindt begint de ellende. Zoiets overkwam me ook bij het ondertussen welbekende en wereld beroemde Knobbel Knoopje.

Je moet eens goed naar zo'n knoopje kijken vanaf de zijkant. Je zult zien dat de vlakjes allen onderling enigszins qua grootte van elkaar verschillen. Bovenin rond de pool zijn de vlakjes klein en waarschijnlijk door de toepassing van spanning in elkaar gefrot (Let wel, ik spreek namens mezelf!). Langs de equator van zo'n beest zijn de vlakjes te groot, en het touwtje te dun, om de zaak mooi te vullen. Wat je dus nodig hebt is iets om de vlakjes te vullen. Aan de polen heb je die extra vulling weer niet nodig, dus wat jij hebben moet is een interweefsel langs de equator, een zogenaamde Geneste Knoop, dus. De vraag is of dat kan? Want het Knobbel Knoopje bestaat, voor de meeste sterfelijke zielen onder ons, uit 8 strengen, terwijl interweefsels toch meestal op enkelstrengige Turkse Knopen worden uitgevoerd. Hmm,... Moet je eens naar het rasterdiagram van een Knobbelknoopje kijken. (Fig.1).

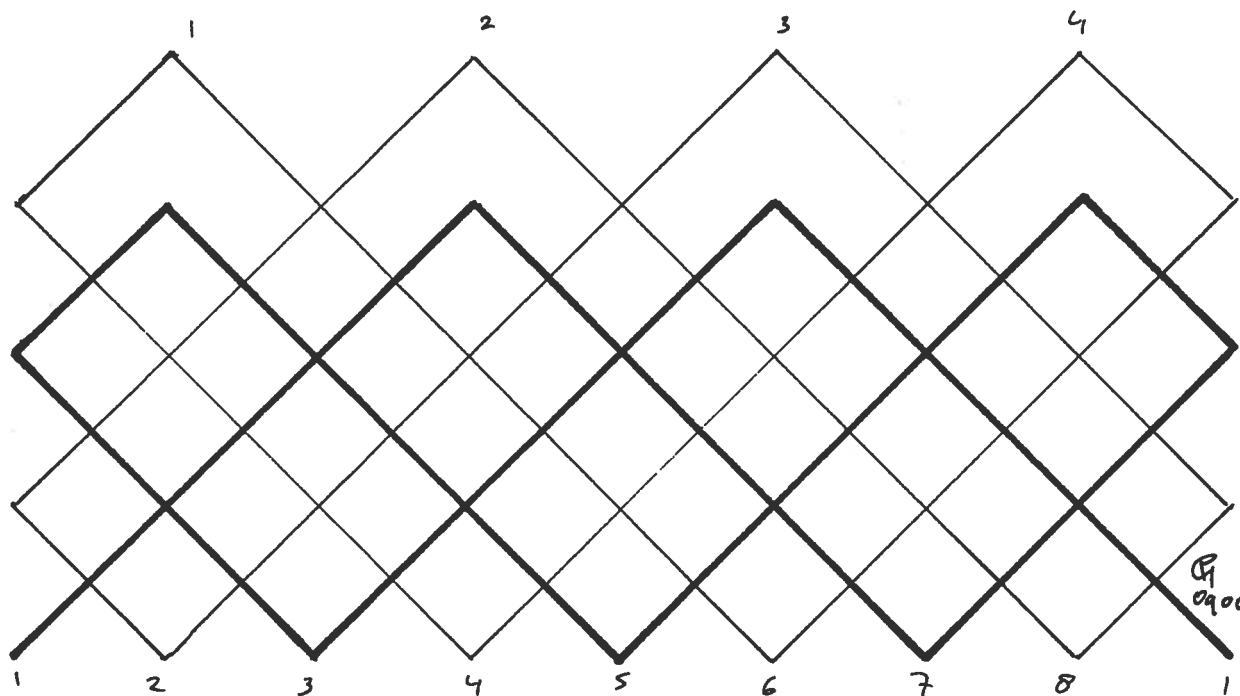
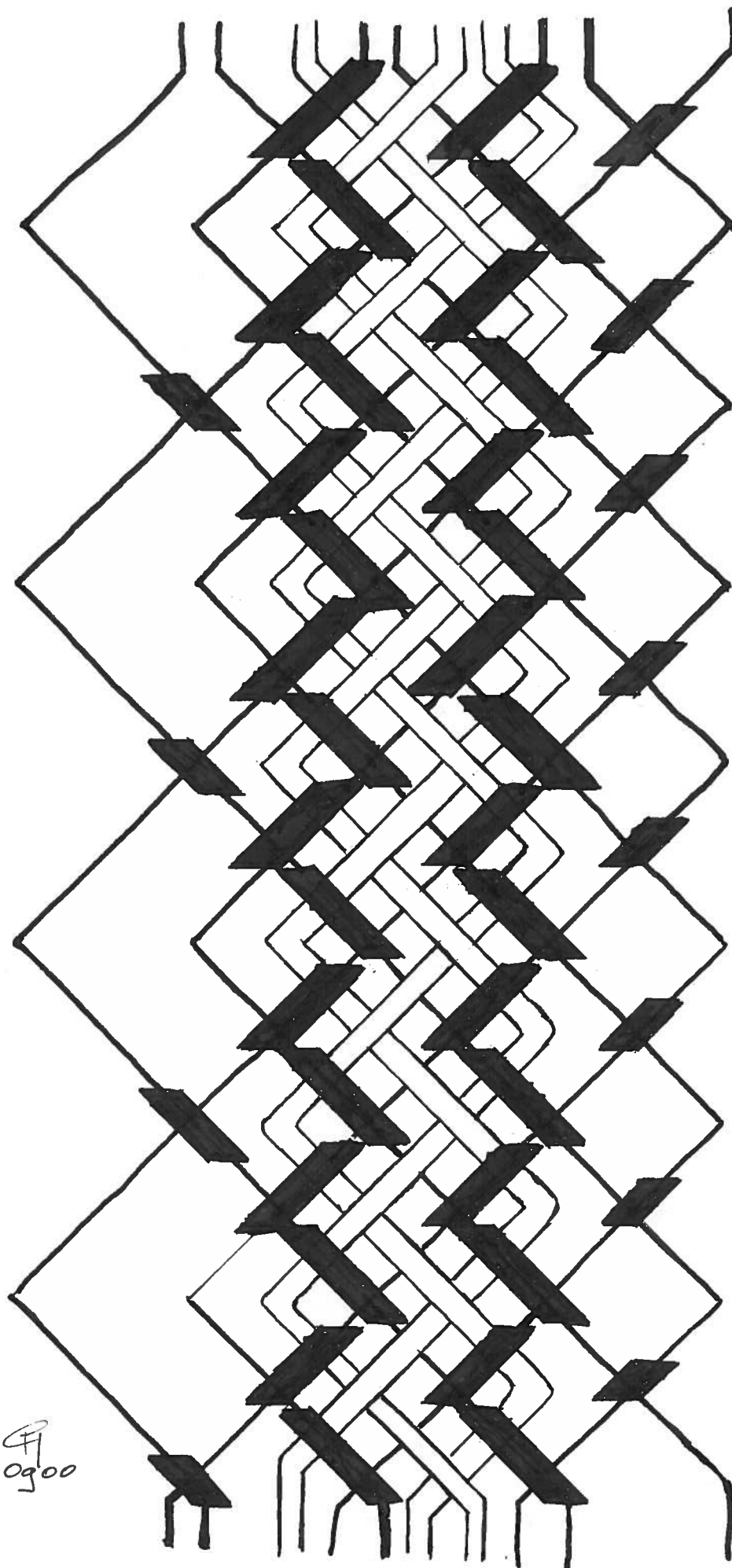

Fig.1

Duidelijk is dat het geen rasterdiagram van een Reguliere Knoop is, en ook niet van een Geneste Knoop zoals we die tot nu toe enige malen ontmoet hebben. Feitelijk is het een Asymmetrische Geneste Knoop, want de bovenrand heeft een Nestental $B_b=4$ en een Nestendiepte $A_b=2$. De onderrand een Nestental $B_o=8$ en een Nestendiepte $A_o=1$. Het equatoriale weefsel heeft een breedte van $x=6$ parten en de verschuiving van de bovenrand ten opzichte van de onderrand, weergegeven door de parameter $y=0$. Als je zo'n ding wilt maken, dan heb je theoretisch 5 strengen nodig. Feitelijk heb je een interweefsel van één $\frac{3}{4}$ met vier maal een $\frac{1}{4}$ Reguliere Knoop. Maar wat blijkt? Het is dus door gesofistikeerd vals spelen gewoon mogelijk om er een met 8 strengen te maken. Nou daar hebben we dan theorie voor.... Tjah, zoals theorie je leven kan vergallen....

We willen echter ondanks voornoemde tegenslag en ellende toch een interweefsel maken. Hoe dat te doen? Laten we terug keren naar ons rasterdiagram en daar gewoon een drie partige 2-pass rij-kodering genererende dims op leggen. Als je alles goed gedaan hebt, heb je nu langs (de buurt van) de equator een leuk zigzagje en dus meer weefsel en kun je dus je opengetrokken vlakjes beter vullen, dus.

Interweave
on little
lump knot

FF
0900

De Salomons Knoop W von Schulenburg

In *Der Deutsche Herold* vol.5 pp41-42 vindt men een verslag van de maandelijksse bijeenkomst van de Duitse Genealogen vereniging gehouden op 14 mei 1889. Daar heeft Dhr. W von Schulenburg uit het Duitse Charlottenberg iets verteld over de z.g. Salomons Knoop. Zijn relaas staat hieronder vertaald.

Veelvuldig treft men langs de Ligurische kust, ten oosten van Genua, op huis- en kerkmuren, maar ook op banken en op scheepsvlaggen, een bepaalde ineenstrengeling aan, die bij de bevolking bekend is als *Nodo di Salomone*, of *Gruppo di Salomone* (Fig1)

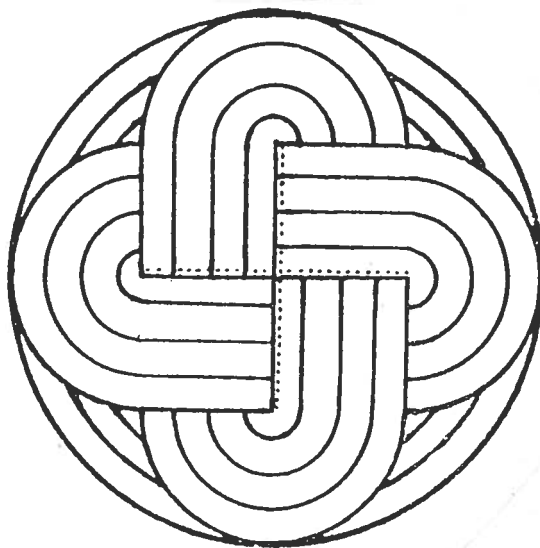

Fig.1

Om een dergelijke Salomons knoop te tekenen trekt men eerst een hulplijntje, of een kruis als basis voor het geheel, zoals in de figuur gestippeld is aangegeven. Daar worden de andere lijnen aan toegevoegd. Middenonder worden aan het geheel nog kruisende lijnen gevoegd. Deze gewoonte, vroeger meer als tegenwoordig, is onder zeelui en vissers in gebruik. Vermoedelijk kende men vroeger bovennatuurlijke verbanden aan deze structuur toe. Halfgeleerden toonden me het gebruik als amulet. Er is namelijk ook een als strik gemaakte knoop, die ook gruppo of nodo di Salomone genoemd wordt (Fig.2), en op zee toepassing vindt om bijvoorbeeld de bij storm beschadigde mast te stagen. Daarbij worden 4 uitwaarts staande lussen naar onderen toe gespannen. Hierdoor verkleint de midden-opening waardoor de feitelijke knoop zich spant. Bij het maken van de knoop bindt men de twee vrije einden van de Salomons Knoop, die *piedo di pollo* genoemd worden, met een verbindingsknoop samen en verkrijgt daardoor het gesloten geheel. Deze knoop zou volgens het volksgeloof met de getekende versie overeenkomen, wat waarschijnlijk alleen de gelijkenis van de kruisvorm betreft. Of er bijgeloof aan deze knoop gekoppeld is, heb ik niet kunnen ontdekken, maar is niet ondenkbaar.

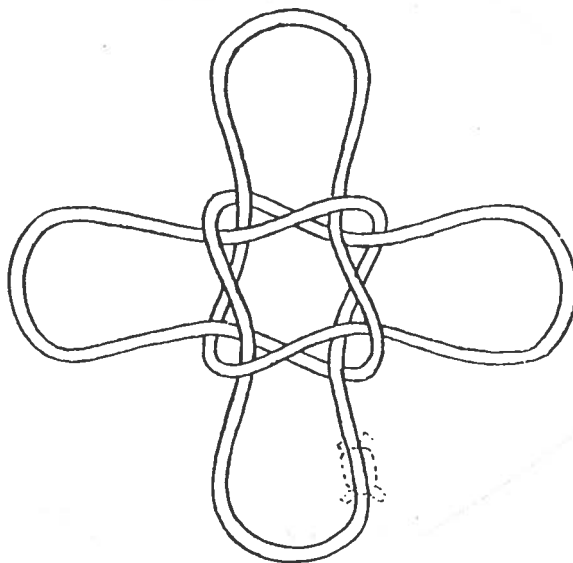
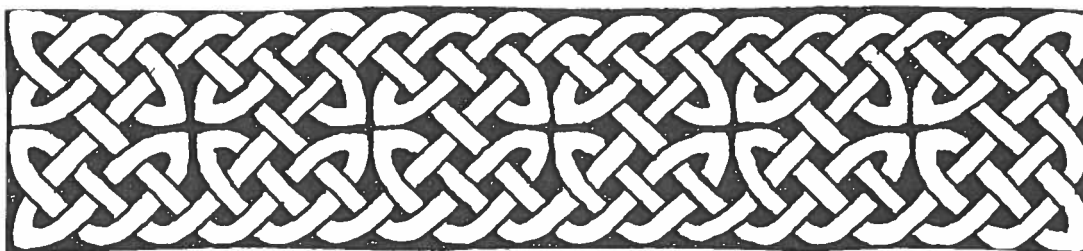

Fig.2

Grimm (Mythologie) vermeldt meerdere malen de Tover Knoop om de wind te beheersen, daarbij verwijzend naar Barholomäus Anglicus uit 1360 uit Vinland. Verder ook naar Lappland en Schleswig-Holstein. Vroeger is me reeds opgevallen dat samengelegde touwen of lijnen zoals men die op schepen tegenkomt¹ vaak ineenstrengelingen tonen die me soortgelijk voorkomen als de ineenvlechtingen op tekeningen van vroeg-middeleeuwse Scandinavische en Arabische patronen.

Of de Gordische Knoop iets soortgelijks was? Die naam leefde vroeger, en misschien nog steeds in Duitsland voort, bijvoorbeeld aan de Rijn, als benaming "Gordische Knoop" voor een bepaalde met lussen vastgetrokken niet los te krijgen knoop, toegepast bij handwerkzaamheden zoals haken en sokkenbreien. Misschien laat het woord: "bestriken" hierbij verdere vermoedens toe.

¹ vermoedelijk bedoelt de schrijver hier scheepsmatten

From: "J.C Hoefnagel"
To: "Pieter v.d.Griend"
Subject: Verzoek Willeke
Date: Tue, 1 Aug 2000 17:24:30 +0200

Beste Pieter,

Tijdens een lang gesprek met Willeke van der Ham over haar vacantie, vroeg ze mij om enige informatie voor *Het knoopeknauwertje* naar je te zenden. Het gaat er om dat voor de AGM in oktober ze wil vragen, en zeggen, dat alle oud-leden en geïntereseerden van harte welkom zijn. Er zal voldoende ruimte zijn om nabij te logeren, zij heeft een caterings bedrijf ingeschakeld voor de lijflijke behoeften. Ook is er gelegenheid om na afloop onder leiding de omgeving te bezoeken (meer voor de engelse deelnemers) hoofdzak is om onderling weer eens met oude bekenden een knoop-boom op te zetten.

Haar adres is

Willeke v.d Ham

De datum van de AGM zijn zaterdag 14-10 en zondag 15-10. Een telefoontje wordt geapprecieerd voor de juiste locatie.

Verder alles goed met mij, hoop van jou hetzelfde
Groeten Jan Hoefnagel

Ondertussen hebben we even gebeld met zowel Jan als Willeke en weten nu wat de lokatie is. Het gebeuren wordt gehouden in de **Stumphiusstraat, achter nummer 41 te Beverwijk**. Hoe kom je daar? Nou, je volgt de A9 en schiet de Velser Tunnel in. Niet de A22 en de Wijkertunnel, dus! Vanuit de Velsertunnel ga je richting Beverwijk Velsen Noor tot aan het kruispunt. Vandaar staan er bordjes met de text IGKT met een pijl. Zo wordt je naar de Stumphius straat geleid. IGKT leden worden er om 10.00 uur verwacht voor de algemene ledenvergadering. Niet-leden en of oud-leden zijn ook van harte welkom, maar liefst na 14.00 uur. Als de vergadering is afgelopen.

Voor Hen Die Carolinensiel Nog Niet Gehaald Hebben Schiemanswerk van de Zeeman

Als je na het Duitse Leer van de A28 links afslaat en je richting kust begeeft, bereik je een dik uur later Carolinensiel. Een dorpje 13 km ten noorden van Wittmund, tot wiens "landskreis" het behoort. Het pitoreske dorpje kent een maritiem museum dat in een drietal gebouwen gevestigd is. De oude pastorie aan de pumphusen 3, *am hafen west*, voor de ingewijden, is snel gevonden. Je moet wel even de achteringang nemen, want anders sta je in een waddenmuesum, maar dan ben je er ook echt! Entrée is 5 DEM en met dat kaartje mag je alle museumsgebouwen in. Ik kwam echter maar voor één ding: het schiemanswerk van de zeeman.

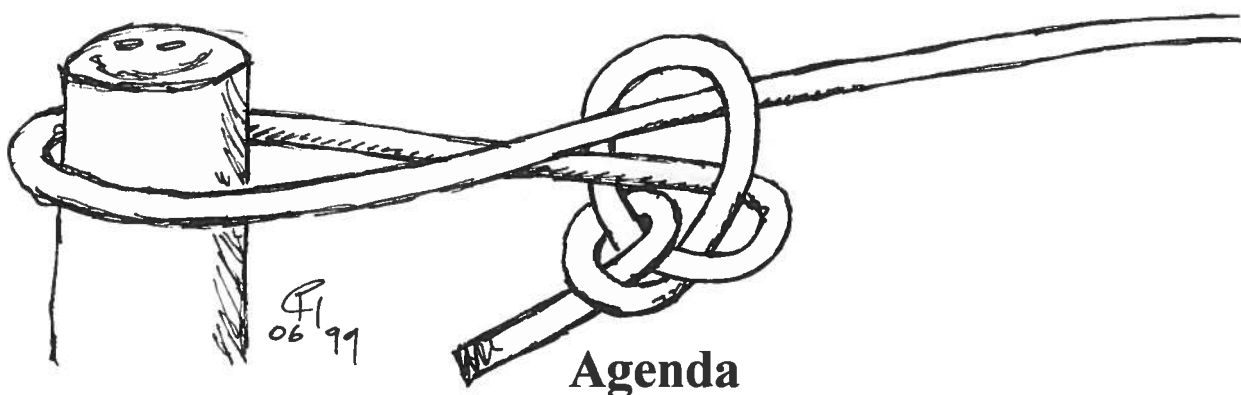
De expositie wordt gehouden op de zolder. Als je de trap oploopt zie reeds allerlei geknoopte dingetjes in kijkvensters waarin je, als in een toverlantaarn, de inhoud kunt belichten. De hoofdruimte zelf is gevuld met zaken die ik, over het geheel genomen, een goede indruk van ambachtelijk schiemanswerk vindt geven. Er wordt een prachtig gedetailleerde demonstratie trossen, smarten en kleden getoond. Er is een mooie, vrij complete, verzameling tuigergereedschap, diverse kleedkuillen, splitsmateriaal en zeilmakersgerei. Ik leer dat een "ditty bag" in het nederlands "kreepszakje" heten moet, er worden talloze steken, knopen en splitsen op borden en in realistische gebruikssituaties getoond. De konstruktie van een kabelgeslagen tros wordt haarfijn uitgerafeld. Er is duidelijk diep nagedacht over wat het schiemanswerk ambacht zou kunnen inhouden. Desondanks vind ik dingen die bij mij knagend onbeantwoordbare vragen oproepen. Deze expositie gaat over schiemanswerk, nietwaar? Oud schiemanswerk wordt ons verzekerd. Het is bootjes materiaal en daarom wordt je erbij verteld dat het schiemanswerk *van de zeeman* is. Da's goed, maar hoe representatief is het getoonde dan? Het lijkt allemaal oud, maar is het dat ook? Als volgens de tentoonstellingmakers een eigentijdse replika in authentieke materialen van een kat met negen staarten, stammende uit het Navy Yard Museum in Washington DC, bij een dergelijke tentoonstelling moet horen, dan vraag ik me af wat voor masochistische neigingen schiemanners hadden? Vervolgens stel ik me de vraag hoe authentiek de rest is? Katten met 9 staarten zijn volgens de bijgaande text in ieder geval tot 1850 aan boord van hoofdzakelijk Engelse en Amerikaanse schepen voor het minste vergrijp (?) gebruikt. Dus was het de taak van de schiemannende zeeman om zo'n ding te kunnen maken? Andere twijfels heb ik aan beweringen uit de categorie sierknoopkunst. Volgens die verhalen hebben generaties zeevaarders een veelvoud aan mooie sierknopen ontwikkeld. Tjah, wederom nul bewijs en het feit dat touw eerder op het land is gebruikt dan op zee wordt over het hoofd gezien. Maar ach, een kleinigheidje houdt je toch en het grote publiek moet makkelijk te absorberen ideeën gepresenteerd krijgen. De hele tentoonstelling is keurig in twee talen verzorgd. Er is bovendien een boekje verkrijgbaar dat zowel in het duits als in het nederlands text en uitleg bij de artefakten geeft. Het wordt uitgegeven door een samenwerkingsverband met o.a. het veenkoloniaal museum te Veendam en kost 13,80 DEM. Een leuke souvenir aan ambachtelijk schiemanswerk. Al met al is de tentoonstelling in Carolinensiel de moeite van een paar uur autorijden waard.

Wist je dat..

... men uit speksteen knopen houwt? Ik heb ooit eens zo een stenen knoop gekocht in het Duitse Kleve. Volgens het begeleidend verkoopsterpraatje was "*dieser knoten das symbol der uendlichkeit*". Oja? Nou volgens mij is het gewoon een ding om handel mee te drijven, want ze moest er 50 Mark voor hebben. Dit soort knoopjes komen in grote getalen uit China. Ze hebben wel wat als het ooit kneedbare speksteen uitgehardt is: hoe is die knoop er ooit ingekomen?

Iets Om De Zaak Op Te Leuken.

Kzal nooit toegeven dat het mijn favouriete literatuur is, maar in *The Girl Scout Handbook*, in 1933 in New York uitgegeven, stond onderstaande "*Hitching Tie*". Er stond niet bij hoe de schijnbaar verankeringssteekachtige konstruktie te maken, maar toch een leuk raadsel. Enig idee?

Agenda

In de Deutsches Sielhafen Museum in Carolinensiel, gevestigd in de oude pastorie van Carolinensiel, (dat ligt pal zuid van het duitse waddeneiland Spiekeroog) is er van 24 mei tot 7 november dit jaar een tentoonstelling over schiemanswerk. De expositie is iedere dag van 10-18 uur geopend. Het adres is de Alte Pastorie, Pumphusen 3, 26409 Wittmund Carolinensiel, Duitsland.

Iedere laatste zaterdag van de maand, uitgezonderd december, is er in tjalk *De Hoop*, die op de Leuve Haven Kade, pal naast het Maritieme Museum *Prins Hendrik* te Rotterdam ligt, een bijeenkomst van knopenleggers. De deur in de romp van het schip is open van 11.00 tot 16.00 uur. Inlichtingen kun je krijgen bij Jan Hoefnagel in Dordrecht.

**DE LAATSTE KNOOPEKNAUWER KOMT IN DECEMBER.
TOT DAN !**